

Dragan
HAZLER

KROATISCHER KULTURVEREIN OGRANAK MATICE HRVATSKE BASEL

Povezanost prostora Basela i Hrvatske u komunikacijama je veća od povezanosti baselskih hrvatskih kulturnih ustanova. Kulturovni interes u Hrvatskoj je uvek bio velik, ali se u posljednjih deset godina znatno povećao. Uz pozitivne strane ovog razvoja, postoji i nešto negativnog. Na primjer Salona u Solincu, Šekspira u Salzburgu (Salzburzu), Halle (Salzburz), Schweizerhalle (Švicarske Solince) i Saline (zadržavajući u sklopu Basel).

U crnočernom vremenu doba kralja Karla VI. (1411.-1437.) i njegovog sina Karla IV. (do danas Švicarske, dan Njemačke) u doba Ruprechta III. (1411.-1437.) na fronti su između hrvatskih vojski i austrijskih svitakova, ista vjera, isto narod, isti europski vrednosti i isti hrvatski jezik i kulturni život. Značajna je bila vrijednost 13. stoljeća, kada Basel i Habsburg, kou od 1322. do 1348. vlast u hrvatskom. Sličan je slučaj i u 15. stoljeću, kada su Županovićevi konzuli imali svoje vojske i vojnike, ali su se uključili u borbu protiv austrijskih i habsburgskih vojski u četvrtom hrvatskom kraljevstvu. Tako je Župan Ivan Šubić potvrdio se moć tvrdog ljeta u Baselu, kada je učestvovao u bitci kod Lipanjske kapele, koja je donila Hrvatsku i Šumsku u 15. stoljeće godina. O tome zato piše u *Edicis brevia Sacrae Scripturae*, udanom 4. travnja 1454. u Baselu, kada su mali Županovićevi Kraljevne Slovence, da suštu porez i vojniku ne mora na kraljevstvo i Turke, te im podjednac podjeljuje pravo da se mi buraju kopljima za vojnu protiv heretika i Turaka.

O tom projektu dvoje znaknate osobe znane u svijetu i stranoj, tako na svoj način pozvali Basel i Hrvatsku: to je austrijski sveučilišni profesor Theophorus Panormus, koji je

KROATISCHER
KULTURVERBUND
OGRAVNIK
MATICE HRVATSKE
BASEF

Pov
kon
je vi
Kul
gerr
lošk
da s
pe p
sko
Na
Hal
dvij

lien
na t
ista
mu
Bas
vats
kon
nik
lja
prat
sko
god
nor
Kra
vov
bir

nos
base

O davnim i bližim prilikama u Baselu prije osnutka Ogranaka Matice hrvatske

Povezanost prostora Basela i prostora Hrvatske ljudskim komunikacijama je vrlo stara. Hrvatski jadranski prostor bio je vezan s baselskom regijom već u doba *hallstattke kulture* ili *Kulture soli* oko 800-500 godina prije kršćanstva (*hall* je staro-germanski sol). To se potvrđuje ne samo istovjetnošću arheoloških nalaza, nego i sačuvanim toponomima, koji ukazuju da se ta kultura prostirala od Jadrana u unutrašnjost Europe pa preko današnje Austrije i južne Njemačke u transalpsko područje baselske regije i otuda prema jugu do Pirineja. Na primjer Salona - Solin, Soli (Tuzla), Salzburg (Soligrad), Halle (Solane), Schweizerhalle (švicarske solane) i Saline (obadvije u okolini Basela).

U rimsко i karolinško doba baselsku regiju ili *Regio Basiliensis* (dio današnje Švicarske, dio Njemačke i dio Francuske na tromedi uz Rajnu) i Hrvatsku veže ista državna struktura, ista vjera, isto pismo, isti europski svjetonazor i ljudske komunikacije. Zna se, da jedno vrijeme do 13. stoljeća vlada Baselom loza Habsburg, koja od 1527. do 1918. vlada Hrvatskom. Sličan je slučaj i u 15. stoljeću, kada se na *Baselskom koncilu* mnogo raspravlja o Hrvatskoj, poglavito o Dubrovniku, glede slobodne trgovine s *nekrstima*, još više se raspravlja o *krtjanima* u hrvatskim krajevima, napose u Bosni, a s pravom se može tvrditi, da je u Baselu udaren temelj hrvatskoj *Vojnoj krajini*, koja je štitila Hrvatsku i Europu oko 400 godina. O tome jasno piše u *Ediktu kralja Sigismunda*, izdanom 8. travnja 1434. u Baselu, kojim se nalaze staležima Kraljevine Slavonije, da sabiru porez i vojsku za rat na krievjerce i Turke, te im podjedno podjeljuje pravo da sami biraju kapetana za vojsku protiv heretika i Turaka.

U 16. stoljeću dvije istaknute osobe znanosti i umjetnosti, svaka na svoj način povezuju Basel i Hrvatsku. To je baselski sveučilišni profesor Theophrastus Paracelsus, koji je

djelovao kao liječnik u Hrvatskoj, vjerojatno u Varaždinu, Zagrebu i Senju te zlatar i umjetnik Hans von Basel, koji je pozlaćivao oltare u crkvama dalmatinskih gradova te se zadržao u Dubrovniku, gdje je ostavio potomstvo Hanzić ili Hamzić.

Napose istaknuta povezanost i djelovanje Hrvata u Baselu počinje s *Baselskim koncilom* kojeg je organizirao, službeno i svečano otvorio 23. srpnja 1431. godine Hrvat iz Dubrovnika, dominikanac Ivan Stojković. Za trajanja koncila od 1431-1438. našlo se u Baselu mnogo Hrvata s raznim ulogama. To nisu bili samo koncilski sudionici, nego brojne pratnje dostojanstvenika, među kojima je samo cara Sigismunda za duljeg boravka u Baselu i na putu u Italiju pratilo oko 800 hrvatskih i ugarskih vitezova s mladim knezom Stjepanom Frankopanom, hrvatsko-dalmatinskim banovcem Domšom Vladihovićem i kovinskim županom Matkom Talovcem.

Zahvaljujući koncilu Basel je postao veliki proizvođač papira, pisarski i tiskarski centar, trgovački i bankarski grad, sveučilišni grad s bogatim knjižnicama i drugim riznicama te okupljalište učenih i poslovnih ljudi iz čitave Europe. Takav grad postao je trajno privlačan Hrvatima, koji su tu navraćali, tiskali svoje knjige, studirali i neki od njih bili profesori na *Baselskom sveučilištu*, počev od Matije Vlačića Ilirika do današnjih profesora i studenata na raznim fakultetima, znanstvenika i tehologa u industriji, stručnjaka, obrtnika i radnika...

Od Guttenbergovog pronalaska brzotiska, oko 1450. godine naovamo, napose u 15. i 16. stoljeću Basel je istaknuto tiskarski grad za Hrvate. Mnogi hrvatski reformatori i pisci poput Andrije Jamometića (1482), Ivana Česmičkoga, Marka Marulića, Pavla Skalića, Matije Vlačića Ilirika, Andrije Duđića, Frane Petrića, Markantuna de Dominisa i kasnije Rudolfa Steinera... tiskaju svoja djela u Baselu.

Tu su tiskali svoje knjige brojni hrvatski latinisti europske renesanse, među kojima ima još do danas neotkrivenih jer se iz latiniziranog ili na latinski prevedenog imena pisca uz naziv regije ili grada teško otkriva njihova pripadnost hrvatskom narodu. Latinistička književnost je u punom smislu riječi europska književnost. Kroz nju je hrvatska kultura na latinskom jeziku, uz svoju nacionalnu specifičnost sastavni dio europskog kulturnog mozaika. I po tome su Hrvati sustavni dio zajedničke europske kulture.

Nijedan od slavenskih naroda nije dao tako značajan i bogat doprinos europskom latinizmu kao Hrvati. Štoviše, čovjek s hrvatskog tla - Ilirohrvat Sveti Jeronim (345-420) prevodenjem Biblije i drugih svetih knjiga iz hebrejskog i grčkog na latinski, udario je temelj europskoj kulturi kršćanskog svjetonazora na latinskom jeziku. Hrvat Herman Dal-

matinac (12. stoljeće) prevodi *Kuran* i djela iz znanosti s arapskog na latinski, Korčulanski Hrvat-Mlečanin Marko Polo svojim putom i duhom povezuje Euroaziju, Ivan Stojković otkriva zastor europskom koncilijarizmu, dotično parlamentarizmu, Ruder Bošković povezuje prirodnom filozofijom matematiku i humanistiku.

Na pozornici novijih zbivanja u Baselu i Švicarskoj, kako nacionalnih tako i onih svjetskih razmjera nazočni su brojni Hrvati. Rudolf Steiner se pojavljuje s antropozofijom (Dornach/Basel), Ružička i Prelog daju impulse organskoj kemiji u baselskoj industriji, Turina i Dolinar medicini, suvremeni Hrvati u Baselu (Sternbach i Hazler) sudjeluju u otkriću i kreiranju važnih lijekova...

Mnogi su hrvatski latinisti, gonjeni neumitnim udesom, strastvenom željom za znanjem i novim otkrićima, slijedeći svoj talent, natjecateljski duh, pustolovine, taština i prkos, lutajući Europom navraćali u Basel, djelovali u njemu ili su im knjige dospjele u baselske knjižnice. Svi su oni na neki način tu, osobno ili kroz svoja djela, počev od Vulfile i Sv. Jeronima pa preko prvog poznatog hrvatskog znanstvenika Hermana Dalmatinca i plejade humanista i reformatora, napose Ivan Stojković, Andrija Jamometić, Ivan Česmički, Marko Marulić, Pavao Skalić, Matija Vlačić Ilirk, zatim Matija Grbac, Petar Pavao Vrgarić, Antun Dalmatin, Ignjat Kotoranin, Stjepan Konzul, Faust Vrančić, Bartol Đorđević, Markanton De Dominis, Andrija Dudić, Juraj Drašković, Frano Petrić, Juraj Križanić... i polivalentni znanstvenik Josip Ruder Bošković (18. stoljeće)... do naših suvremenika.

Zaslugom Hrvata Basel zadobiva neke europske značajke i primate kao na primjer:

- Kroz Ivana Stojkovića Basel dobiva *Koncil* (1431-1438.), a kroz ovoga slijedi sredivanje europskih općih i crkvenih pitanja; ekumena, sveučilište, obogaćenje fundusa knjiškog blaga...

- Kroz Andriju Jamometića iz Nina (1420-1484.) Basel postaje začetnik *crkvene reformacije* (1482.), koja je 1519. inspirirala Martina Luthera, Calvina, Zwinglia, Vlačića, Vrgarića...

- Kroz zbirku svih znanja Pavla Skalića objavljenu 1559. u Baselu pod naslovom *Encyclopaediae seu orbis disciplinarum tam sacrarum prophutarum epistemon* - znanstveni priručnik svih znanja ili kruga sakralnih i svjetovnih struka, za koju Hrvat iz Zagreba Skalić prvi u svijetu rabi naziv enciklopedija i uvodi u nju *index*, udaren je u Baselu temelj enciklopedistici.

- Kroz Matiju Vlačića Ilirika (1520-1575.) Basel postaje leksikografski centar Europe. On izdaje u Baselu veledjelo *Clavis* (1567.) i uređuje leksičko djelo *Magdeburške centurije*, koje tiska u Strassbourgu. Na tom polju djelovanja okupljaju

se u Baselu najistaknutiji znanstvenici Europe, među kojima su i Hrvati, primjerice: Antun Dalmatin, Matija Grbac, Stjepan Konzul, Pavao Skalić, braća Ungnad, Petar Pavao Vrđarić..., koji su se sastajali kod istaknutog baselskog tiskara, inače Skalićevog prijatelja Johana Oporinuma u još danas stojecoj kući, u Bäumleingasse, gdje je tada, željan znanja iz hrvatskih izvora (djela Svetog Jeronima, Stojkovića i Jamometića) boravio i umro humanist Erasmus von Rotterdam (1469-1536. - Basel).

U tom vrijednom okupljaštu i druženju europskih i hrvatskih znanstvenika, istraživača i drugih intelektualaca udario je Hrvat Matija Vlačić Ilirik temelj leksikografske institucije u Baselu, prve takve vrste u Europi.

- Kroz Matijinog sina, isto Matiju Vlačića - Frankovića (1547-1593.) izdano je *Osam rasprava*, dijelom o fizici, dijelom o liječništvu, *Tri knjige* fizikalnih tumačenja života i smrti i *Compendijum* Aristotelove logike. Taj doktor medicine i filozofije, sveučilišni profesor i pisac filozofsko-medicinske rasprave o *životnoj topolini* bio je članom i temeljcem *Akademije* u Rostoku.

- Kroz Rudolfa Steinera, rođenog u Kraljevcu na Muri 27. veljače 1861. - 30. ožujka 1925. u Dornachu kraj Basela utemeljen je tu (Dornach/Basel) svjetski centar *antropozofije*.

Ovaj Hrvat po zavičajnoj domovini izgradio je velebni *Goetheanum* i čitavo naselje Dornach kao središnjicu najmnogoljudnije institucije, kakvu je ikada igdje osnovao jedan čovjek iz Hrvatske. Broji nekoliko desetaka milijuna sumišljenika i milijunski broj članova. Valja reći, da *antropozofija* obuhvaća na svojevrstan način sve znanosti, sve struke, sve umjetnosti i djelatnosti, koje pozna i treba čovjek. Po načelu Christiana F. S. Hahnemanna *Similia similibus curantur*, naš Rudolf Steiner utemeljuje praktičnu homeopatsku farmaciju i medicinu. Nije presmiono reći, da se iz homeopatije razvija respektirajući smjer oligomedicine, koja danomice zadobiva na svome značaju.

Spomena su vrijedni i drugi doprinosi Hrvata u Baselu i u Švicarskoj na skoro svim poljima humanističkih, prirodnih i tehničkih znanosti, što vrijedi i za umjetnost. Raspon djelovanja je od temeljnih radova preko raznih obrta i struka do znanstvenoistraživačkih usmjerenja. Ima ih zapisanih, poznatih i neotkrivenih i onih, koje guta zaborav, možda našim nemarom.

Primjerice, u baselskom predgradu i parku Lange Erlen i na rječici Wiesen gradili su mostove, viadukte, puteve i obzide zarobljenici iz Prvog svjetskog rata. Među njima bilo je i Hrvata, što znadu još živući stariji gradani Basela. Ovamo su dospjeli posredstvom Švicarskog crvenog križa, koji vjerojatno ima popis tih ljudi, o kojima bi trebali bar nešto doznavati i zapisati.

Do ovih i drugih spoznaja relevantnih za osnivanje *Hrvatske kulturne Udruge* u Baselu 1967. godine, preimenovane godinu dana kasnije u *Kroatischer Kulturverein ogrank Matice hrvatske Basel* (25. ožujka 1968.) došao je pisatelj ovog priloga, mr. farm. Dragan Hazler kroz svoje zaposlenje u *Znanstvenom institutu (Pharma Forschung & Entwicklung)* farmaceutskog koncerna *Sandoz AG Basel*.

Dragan Hazler
Kroatischer Kulturverein
ogranak Matice hrvatske
Basel

Naime, u znanstvenoistraživačkom radu i izvan njega dolazio je svakodnevno u *Baselsku sveučilišnu knjižnicu (Basler Universitätsbibliothek - BUB)* i tu je upoznao golemo knjiško blago i vrijedne prijatelje, napose prof. dr. Maxa Burckhardta, koji mu je predstavio djela hrvatskih ljudi u njoj, u prvom redu djela Svetog Jeronima, ostavštinu Ivana Stojkovića (najbogatiju zbirku starih grčkih rukopisa i inkunabula u Baselu), rukopise i knjige Matije Vlačića Ilirika... Drugi prijatelj dr. Hanno Caprez, potomak austrijskog Zagrepčana skreće mi pozornost na Andriju Zamometića (Jamometića) i ističe, da je o njemu napisano u novije vrijeme 18 doktorskih i drugih disertacija. Upoznaje me s dr. Alfredom Stöcklinom, autorom disertacije: *Der politisch entscheidende Wendepunkt im Basler Konzilsversuch des Andrea Zamometić vom Jahre 1482, Basel/Freiburg 1938* i s predstojnicom slavistike na Baselskom sveučilištu, prof. dr. Hildebrand Schröder, inače zagrebačkom studenticom i velikom prijateljicom hrvatskog naroda. Ova gospoda su mi otvorila put u daljnja poznanstva baselskih znanstvenih i stručnih krugova. Među inima to je bio prof. dr. Andreas Staehelin, ravnatelj *Državnog arhiva - Staatsarchiv Basel*, koji mi je predstavio 6 tomova arhivske građe Andrije Jamometića i njemu pripadajućeg vremena te rukopisni primjerak *Testamenta Ivana Stojkovića*, kojim on ostavlja sve svoje knjiško blago *Baselskom dominikanskom samostanu*. U arhivu sam postao doživotnim članom.

U tom početnom vremenu moga boravka u Baselu upoznao sam još dvije značajne osobe, dr. Alojza Kociana, Poljaka, koji je studirao i doktorirao kod prof. dr. Lavoslava Ružičke i dr. Hansa Hilbka, Nijemca, koji mi je otkrio pisca *Slunjskih slapova*: Heimoto von Roderer, *Die Wasserfälle von Slunj*.

Kroz spomenute ljude i dalnjim istraživanjem odkrivala mi se Hrvatska u Baselu. Mislim, da sam u okvirima istine, ako kažem da Basel spada u skup od desetak europskih gradova s istaknuto bogatom kulturnom ostavštinom Hrvata i onom od drugih o Hrvatima.

S dr. Alojzom Kocijanom posjetio sam proljeća 1966. našeg i švicarskog nobelovca, sveučilišnog profesora dr. Lavoslava Ružičku, koji je tada stanovao u Freudenbergstrasse 101, Zürich u obiteljskoj kući s velikim botaničkim vrtom. Tom prigodom našli smo kod njega prof. dr. Vladimira Preloga,

kojeg sam tada upoznao, za razliku od prof. Ružičke, kojeg sam poznavao od ranije, kroz njegove dolazke u *Zavod za organsku kemiju Farmaceutskog fakulteta u Zagrebu*, gdje sam djelovao oko 4 godine. Susret, boravak i razgovor u šetnji po vrtu i na terasi s pogledom na kosinu njegovog botaničkog vrta i drvećem poluskrivenu panoramu Züricha bio je vrlo zanimljiv.

Ružička je u privatnom životu bio više sve drugo, nego kemičar. U to sam se uvjeroio u ovom i u brojnim kasnijim susretima s njim, između 1970. i 1974. kad sam ga na njegovu želju posjećivao skoro svakog mjeseca za vrijeme moga poslijediplomskog studija u Zürichu. Rado je pričao o biljkama, o slikama iz svoje i drugih kolekcija, razne doživljaje, anegdote, uspomene iz svoga djetinjstva u Dalju, prolazno u Vukovaru i poglavito u Osijeku, gdje se odlučio polaziti hrvatsku gimnaziju, a ne njemačku ili madarsku. Rado je govorio o Trenkovim pandurima, o kravati i o dalmatinskom buhaču, kojeg već godinama njeguje, ali mu nije dobro uspijevao u vrtu.

Poznavao je većinu baselskih kemičara i farmaceuta i dakako sve u Zagrebu. O svakome je znao poneku anegdotu. Volio je i razgovore o jeziku i tvrdio, da mu je Hrvatska otadžbina, a Švicarska domovina. O Titu se nije lijepo izražavao, iako ga je smatrao daljnijim rođakom po majčinoj liniji. Dopisivao se s Papom. Hvalio se dobrim zdravljem i neosjetljivošću na promjene vremena, na što bi njegova gospoda Gerturda, znala odgovoriti: »Ti misliš da ne osjećaš promjenu vremena, ali ju kroz Tebe osjećam ja.«

Profesor Ružička je bio druželjubiv čovjek, širokog svjettonazora. Poštovao je i cijenio Švicarsku, ali je iz dubine duše uvijek lijepo govorio o Hrvatskoj. Spominjao je svoja hrvatska druženja u Osijeku i navodio da je već tada bio članom *Matrice hrvatske*. O tom je i pisao u pismima, kad smo se kasnije rđeće susretali.

U tom prvom susretu pitao me je da li se međusobno družimo u Baselu, na što sam mu odgovorio: »Da i ne!« Pristao je da će rado doći u Basel i biti članom hrvatskog društva, kad ga osnujemo. Održao je riječ. Postao je članom MH u baselskom *Ogranku* i njegovim doživotnim predsjednikom, počasnim članom *Matrice hrvatske* u Zagrebu i predsjednikom *Hrvatske zaklade za borbu protiv raka* u domovini, koju je osnovao OMH u Baselu, 1970. godine.

Zahvaljujući Ružičkinom autoritetu *Zaklada* je registrirana, kao prva hrvatska institucija svih vremena u članstvo Organizacije Ujedinjenih Nacija (OUN) u Ženevi, dotično u: U.I.C.C. (*Union International Contre le Cancer - Geneve*) te s danom 16. veljače 1971. postala punopravni i legitimni član ove medunarodne organizacije za Europu.

Ovaj podulji uvod je trebalo napisati jer je pozivanjem na sadržaje, smjernice i djelatnosti iz njega uspjelo baselskim Hrvatima osnovati instituciju *Matrice hrvatske* za istraživanje i studij hrvatske kulturne baštine i nazvati ju njemačko hrvatskim imenom:

Dragan Hazler
Kroatischer Kulturverein
ogranak Matice hrvatske
Basel

Kroatischer Kulturverein ogranic Matice hrvatske Basel (OMH-BS).

OMH-BS je prva i najstarija institucija - udruga članova domovinske *Matrice hrvatske* u dijaspori. Utemeljena je *de facto* 25. ožujka 1967. godine kao *Hrvatska kulturna udruga Basel* (HKU-BS). *De jure* započinje svoje djelovanje pod naslovom *Kroatischer Kulturverein ogranic Matice hrvatske Basel* na Dan Blagovijesti, 25. ožujka 1968. godine, kada je nakon Svetе mise održana u školskoj dvorani St. Claraspitala Utemeljiteljska skupština s 82 nazočnih, koji su dogovorili utemeljenje institucije-udruge, njezin naziv, usvojili privremeni statut i izabrali *Glavni odbor*.

Od tada, neprekidno do sada i nadalje institucija djeluje pod *Matičnim* imenom i čini za Hrvate u dijaspori i za domovinu Hrvatsku sve moguće, što smatra potrebnim i korisnim. Inicijator i suosnivač OMH-BS je mr. farm. Dragan Hazler.

OMH-BS djeluje od osnutka neprekidno, odhravajući se uspješno učestalim ometanjima, klevetama i raznim provokacijama od strane jugoslavenskog, odnosno velikosrpskog boljševizma u Švicarskoj.

Kao *Hrvatska kulturna udruga* (Fučić-Grbac-Hazler) i kao pokušaj: *Hrvatski zavičajni klub Croatia* (studenti Soldo i Tomulić) tijekom 1966/67. u Baselu nismo se mogli održati radi represalija od jugoslavenskih diplomatskih služba i baselskog jugoslavenskog kluba.

Radi toga je naziv HKU sljedeće 1968. godine iz opravdanih razloga ponijemčen i proširen u *Kroatischer Kulturverein ogranic Matice hrvatske Basel*, pri čemu je isticano primarno značenje institucije s istraživačkim, vjerskim, zavičajnokulturnim i edukativnim djelatnostima, a tek sekundarno su spominjani društvenozabavni sadržaji svojstveni klubovima.

Da bismo riječi potvrdili djelom, čvrsto smo se vezali uz vjeru katoličku, slavili nedjelje i blagdane i održavali predavanja o Svetom Jeronimu, o pokrštavanju Hrvata, o kristjanima u Bosni, o *Baselskom koncilu* (1431) uz osvrt na dvojicu Hrvata koncilijarista: Ivana Stojkovića iz Dubrovnika i Andriju Jamometića iz Nina i brojna druga predavanja u tom stilu. Tim Hazlerovim predavanjima, koje je kasnije u više nastavaka objavljivao *Hrvatski književni list* Zagreb bila je svrha pokazati Hrvatima i protivnicima smisao našeg kulturnog okupljanja specifičnog Hrvatima.

Svjesno se išlo na sadržaje iz katoličkog kršćanstva jer je to nezanimljivo za jugoslavenski klub, u kojem su bili pretežno Srbi i drugi pravoslavci te nekolicina Jugohrvata i Jugoslovenaca, pretežno ateista. Njih nisu zanimalo vjerske teme i priredbe, a nisu ih mogli niti sprječavati jer su ih dozvoljavale švicarske vlasti. Tako smo se, zahvaljujući sintezi vjere i kulture uspjeli oformiti i djelovati ne samo kao prvo *Matično* društvo izvan domovine Hrvatske, nego i kao prvo društvo Hrvata *Gastarbeitera* u Švicarskoj ili *naših gradana na privremenom radu u Švicarskoj*, kako nas se onda službeno nazivalo. Inače prije OMH-BS i paralelno s njim bilo je raznih hrvatskih društava u Švicarskoj, ali sva su okupljala tzv. hrvatsku političku emigraciju.

Po svom značaju, mjereno nacionalnim, društvenim, prosvjetiteljskim, kulturnim, medijskim, političkim, istraživačkim, znanstvenim, gospodarskim, lobističkim, humanitarnim, vjerskim, izdavačkim i drugim uzornim djelovanjima trebalo bi o OMH-BS napisati oveću knjigu. To slijedi, ali ovdje ćemo se uz 30. obljetnicu zadovoljiti samo jednim mozaičnim pregledom.

Važno je znati, da su šezdesetih godina Hrvati u Baselu bili neznatna *nacionalna manjina* pa im je prijetilo odnarođivanje i prisilna asimilacija u Jugoslavene.

Prema službenoj statistici za strance po državama iz kojih potječu, bilo je koncem 1967. u Švicarskoj 10.803 Jugoslavena, od kojih 1.068 u Baselu. Među ovima bilo je oko 200 Hrvata, nešto više od 800 Srba (dospjeli u Basel 2x400 službenim ugovorom) i po desetak Slovenaca, Makedonaca i ponešto od svih drugih nacionalnosti iz ondašnje Jugoslavije. Država Švicarska nas je sve vodila službeno kao Jugoslavene, a do pobližih podataka za Hrvate dolazilo se je kroz crkvene statistike.

Srbi i Jugoslaveni, među kojima je tada bio znatan broj Jugohrvata napose intelektualaca, skoro svi Slovenci, razni mješanci, *neopredijeljeni* i ostali bili su uključeni u jugoslavenski klub i vršili na nas Hrvate katolike, nazivane separatistima trajni pritisak za učlanjenje u klub, dolazak na priredbe, razne zabavne večeri, *narodne sedeljke bratstva i jedinstva* i druge sadržaje u ritmu Žikinog kola. Za neodazive su se dobivale razne etikete ovog ili onog neprijateljskog sadržaja, stvarani su problemi od strane Jugoslavije za produženje boravišta u Švicarskoj i *separatisti* su pozivani na razna policijska ispitivanja i *pranje mozga* pri dolasku u domovinu.

Tijekom 1966/67. družili smo se uglavnom u obiteljskim stanovima i crkvenim prostorijama nakon misnih obreda te djelovali aktivno pod nazivom *Hrvatska kulturna udružba* i u okviru nje mladež se okupljala kao *Hrvatski zavičajni klub Croatia*. Doživljavali smo razna ometanja, klevete i šikani-

ranja svih vrsta. U dokazivanju svoga prava na HZK *Croatia*, studentu Velimiru Tomuliću zaplijenio je *Generalni konzulat SFRJ* njegovu putovnicu. To nas je upućivalo kroz godinu dana na drugačije taktike i metode, koje su se temeljile ne samo na promjeni naziva našeg druženja, jer će se *Turci* uvek dosjetiti, nego na uvodenju vjerskih sadržaja, u kojima smo zaštićeni.

Osnutkom OMH-BS išlo se je na stvaranje nacionalno-kultурне institucije, koja će okupljati hrvatsku inteligenciju i radništvo na kulturno-istraživački rad te zavičajno i vjersko druženje. Samo kroz te specifičnosti udruge mogli smo se osloboditi srpsko-jugoslavenske supremacije i preuzeti na sebe brigu o Hrvatima u ovom dijelu dijaspore.

Za takvo usmjerenje dobivena je početkom veljače 1968. usmena preporuka od predsjednika *Matrice hrvatske* u Zagrebu, profesora *Farmaceutog fakulteta*, dr. Hrvoja Ivezovića. U tom smjeru djelovao je i profesor FF, dr. Hrvoje Tartalja, koji je češće dolazio u Basel i kao povjesničar i muzeolog farmacije suradivao s ovdašnjim farmaceutskim muzejem i fakultetom.

Iz tih okolnosti i slučaja većeg broja hrvatskih farma ceuta u Baselu i bližoj okolini OMH-BS počeo je kao *hrvatsko farmaceutsko društvo* (abecedno): mr. farm. Vera Berić, Dragan Hazler, Vlasta Hazler, Zlata Kohansky, Tomislav Tomljenović (farm. kemičar) i Vladimira Veselinović. Uz nas je od prvog dana prof. dr. Lavoslav Ružička, ing. Stipe Roščić i ing. Tomislav Šilić (sva trojica iz Züricha). Spomenimo ovdje, da je odazov na učlanjenje, podršku, suradnju, pomoći i simpatiju dobivao OMH-BS od Hrvata u Baselu i Švicarskoj, od Hrvata iz susjednih i drugih država Europe i napose iz Hrvatske. Neki su se javno deklarirali uz nas, a neki su bili pritajeni iz poznatih razloga onog vremena. Štoviše i sam predsjednik MH nije na početku nastupao javno, ali je djelovao suglasno, savjetodavno i podržavajuće. Navodimo pedesetak istaknutijih imena ljudi iz domovine i tudine, koji su na neki od signifikantnih načina bili već 1968. vezani uz OMH-BS (abecedno i bez titula): Stjepan Babić, Marko Bagarić, Antun Bauer, Max Burckhardt, Bruno Bušić, Hanno Caprez, Ante Ciliga, Yvon Ćuk, Asaf Duraković, Šime Đodan, Vladimir Filipović, Jakov Gotovac, Vlado Gotovac, Ante Gržan, Nikola Hazler, Miroslav Hirc, Vjećeslav Holjevac, Hrvoje Ivezović, Mladen Ivezović, Stanislav Janović, Jaroslav Ječmen, Ljudevit Jonke, Vice Juras, Milan Jurić, Kazimir Katalinić, Mirka Klarić, Zvonimir Komarica, Lucijan Kordić, Dominik Mandić, Martin Meršić, Vinko Nikolić, Vladimir Prelog, Vlatko Pavletić, Josip Pavlišić, Bogdan Radica, Lavoslav Ružička, Branko Salaj, Hildebrand Schröder, Petar Šegedin, Neven Šimac, Petar Šojat, Hrvoje Šošić, Andreas Staehelin,

Hrvoje Tartalja, Nedjeljka Tijan, Pavao Tijan, Ivo Tijardović, Zlatko Tomićić, Franjo Tuđman, Josip Turkalj, Miroslav Vaupotić, Vice Vukojević, Igor Zidić, Lovro Županović...

Hrvati u Baselu, koji su u odnosu na Srbe i Jugoslavene bili manjina, oko 200 : 1000 rado su se uključivali u ogrank Matice hrvatske jer su znali, da se samo kroz druženje mogu othrvati srpskoj supremaciji kroz jugoslavenski klub. U tom nastojanju imali smo punu podršku od Hrvata iz obližnje Njemačke i Francuske, koji su dolazili u Basel na vjerske obrede.

Medu prvima su bili ovi inicijatori: Olga Fučić, Matija Grbac, Dragan Hazler, Vlasta Hazler, Anica Jurasović, Zlata Kohansky, Miljenko Soldo, Tomislav Tomljenović i Velimir Tomulić. K ovima su danomice prilazili (primjerice): Josip Banoža, Barica Bedić, Vera Berić, Žarko Dolinar, Juraj Foglar, Mihovil Ivanković, Andrija Jagnjić, Drago Kontak, Ljubo Krasić, Edo Krušlin, Maja Matanić, Sr. Nikazija, Pavica Pačarić, Stipe Rošić, Lojzije Skenderović, Ante, Blago, Nikola i Viktor Soldo, Mladen Soldo, Vjeko Soldo, Branko Šepc, Lidija Šepc, Tomislav Šilić, Jelena Zabran...

Na utemeljiteljskoj Skupštini, 25. ožujka 1968. godine, uz 82 nazočnih izabran je *Glavni i Izvršni odbor te Nadzorna komisija*. Ulogu predsjednika OMH-BS preuzeo je dragovoljno, doživotno prof. dr. Lavoslav Ružička.

Uloge su podijeljene ovako:

Glavni odbor: Vera Berić, Matija Grbac, Vlasta Hazler, Andrija Jagnjić, Anica Jurasović, Maja Matanić, Tomislav Šilić i Ante Vladović.

Izvršni odbor: Dragan Hazler, Miljenko Soldo i Velimir Tomulić.

Nadzorna komisija: Drago Kontak, Tomislav Tomljenović i Jelena Zabran...

Ovaj prvi *Odbor* je tijekom godine, utjecajem raznih okolnosti dosta mijenjan.

Napravljen je *Statut, Pravilnik rada*, dobivena suglasnost Matice hrvatske za djelovanje pod nazivom njenog Ogranka, dobivena dozvola od nadležne švicarske vlasti, izrađen je štambilj i otvoren račun kod *Schweizerischer Bankvereina*...

Paralelno s administrativnim sređivanjem osniva se knjižnica i čitaonica, otvaraju tečajevi stranih jezika, iznajmljuje se društvena prostorija, u kojoj se svakog tjedna održava po jedno predavanje iz hrvatske kulturne, vjerske i političke prošlosti i daje jedan pregled tjednih dogadaja u domovini. Iza nedjeljne mise, prikazivani su švicarski poučni filmovi, koje smo redovito naručivali od *Ureda za strance* ili smo prikazivali dijafilmove o ljepotama domovine Hrvatske. Iza toga je nastupao društveno-zabavni program. Za tu svrhu organiziran je vlastiti orkestar i dodatno je kupljen dvoranski

stereo-gramofonski uredaj. Sva naša druženja i priredbe imala su i svoj vjersko-katolički sadržaj, kojim smo se povezivali sa sebi jednakima Švicarcima i drugim narodima, a istovremeno se štitili od ideološkog ateizma iz boljševičke Jugoslavije.

Matica hrvatska iz Zagreba, odnosno njezin predsjednik prof. dr. Hrvoje Ivezović zatijevao je, da se sazove Skupština na ondašnji dan ustanka, 27. srpnja, da se članstvu priopći suglasnost MH o međusobnom suradničkom djelovanju i da se imenuje radni i odgovorni predsjednik OMH-BS pored počasnog predsjenika prof. Ružićke. Te dužnosti se onda (za razliku od sada) nitko nije htio primiti pa ju je najviše obavljao Dragan Hazler.

Predsjednici OMH-BS u protekla tri desetljeća su po godinama: mr. farm. Dragan Hazler (16), prof. dr. Lavoslav Ružićka (8), prof. dr. Žarko Dolinar (8).

OMH-BS nastupa od prvog dana do sada kao institucija za istraživački, kulturni i edukativni rad, a paralelno s tim djeluje kao udruga za društveno zabavne, sportske, izletničke i srodne sadržaje. Upravo takvim ustrojstvom uspjelo nam je stići naklonost i zaštitu od domaćina Švicaraca, ozakoniti svoje postojanje *Švicarskim gradanskim zakonom* (ZGB, Art. 60), oduprijeti se svim zlostavljanjima i napadima od strane jugoslavenskih služba i klubova te sačuvati *Matičino* ime u teškim vremenima, kad je ono u domovini bilo zabranjeno.

Osim jugoslavenskih struktura, trajni protivnik OMH-BS i njegovih čelnika je dr. Jure Petričević. Ovo pitanje traži svoj odgovor jer su se Petričevićeva djelovanja protiv nas u Baselu izvrsno uklapala u jugoslavenska djelovanja i spletka-
renja protiv Hrvata.

Tijekom prve godine (1968.) učlanilo se je u *Maticu hrvatsku* posredstvom OMH-BS oko 400 članova iz Basela i drugih švicarskih gradova (Baden, Frauenfeld, Bern, Brugg, Genf, Liestal, Luzern, Winterthur, Zürich...) te napose mnogo iz obližnje Njemačke (Karsau, Lörach, Weil...) i Francuske (Muelhausen, St. Louis...).

Od vanbaselskih članova utemeljena su već sljedeće godine *Društva prijatelja MH* u više gradova: Geneve, Karsau, Luzern, St. Louis, Winterthur. Tijekom vremena su sva društva u Švicarskoj okupljena u baselski *Ogranak MH* (1968.) i u *Društvo prijatelja MH* osnovano u Zürichu, 11. srpnja 1971. godine i već od 18. prosinca 1972. - 11. lipnja 1973. preimenovano je u *Hrvatsku kulturnu zajednicu*, koju je kolikotliko tolerirala Jugoslavija.

Za razliku od HKZ u Zürichu, koja je nakon protuhrvatske urote u Karadordevu postala vrlo mnogoljudna hrvatska udruga u Švicarskoj, OMB u Baselu smatran je od Jugoslavije neprijateljskim društvom pa je shodno tomu sveden na tridesetak članova, koji su trajno, radeći za Hrvatsku djelovali protiv svake Jugoslavije i svih njenih nametanja Hrv-

Dragan Hazler
Kroatischer Kulturverein
ogranak Matice hrvatske
Basel

timu u dijaspori. Većina od ovih tridesetak članova nisu posjedovali SFRJ-putovnice.

U takvom stanju, uspostavljena je istaknuto dobra suradnja s *Matičinim* društvima u Freiburgu i Karsau te sa udružama starije hrvatske dijaspore, što je urođilo vrijednim učinkovitostima, na koje ćemo se kasnije osvrnuti. Valja dodati i to, da je OMH-BS trajno suradivao s Hrvatima u domovini i raznim načinima pomagao njihovo kulturno i državotvorno djelovanje. Za ugrožene, po boljševičkom režimu zlostavljane i zatvarane Hrvate intervenirao je kod svih međunarodnih organizacija i istaknutih političkih autoriteta.

Matičina društva u Europi i Americi

Sličnim načinom po baselskom uzoru nastajala su od 1969. naovamo mnoga *Društva prijatelja Matice hrvatske* po Europi i Americi, približno ovim redom, Frankfurtu a/M (dr. Stanislav Janović), Lidingö/Stockholm (dr. Branko Salaj) Paris (prof. Neven Šimac) Karsau/Rheinfelden (Viktor Soldo), Karlsruhe (Krunoslav Grizelj), Geneve (Josip Kirac) Niederzier (ing. Željko Černić), New York (Josip Badurina), Freiburg (ing. Branko Dilberović)...

Sve se to odvijalo dogovorno s MH u Zagrebu. Računa se da je MH koncem 1971. imala oko 100.000 podupirućih članova i simpatizera iz diaspore.

Ovim povezivanjem Hrvata iz diaspore s domovinom i prosvjećivanjem kroz *matičina* glasila (*Hrvatski tjednik*, *Kolo*, *Kritika*, *Dubrovnik*...), kroz knjige, reprodukcije slika, kalendare, predavanja, dopisivanja, susrete, učlanjivanja i stvaranja spleta svojih društava, *Matica hrvatska* je odigrala svoju najveću povijesnu ulogu u službi hrvatskom narodu.

Ona je postala žrtvom te uloge, ali je iz nje rastao udruženi hrvatski državotvorni duh svih Hrvata ma gdje oni bili, pred kojim je Jugoslavija postajala danomice sve slabija, a Hrvatska sve jača i jača.

Kroz *Matičin* nauk pokazali smo svijetu da je jugoslavenska satanizacija Hrvata neutemeljena. Kroz naše kulturne, vjerske, zabavne, sportske i druge susrete stvarali smo prijateljstva s europskim narodima i tako lobirali za Hrvatsku. To nam je koristilo i u svim oblicima suzbijanja srpsko-agresivnog rata na Hrvatsku i posljedica iz njega.

Kako je došlo do ideje o osnivanju OMH-BS

Dogovorno druženje Hrvata u Baselu, iz kojeg je najprije stvorena *Hrvatska kulturna udruga* (1967.) i iz ove *Ogranak Matice hrvatske* (1968.) odvija se u vrijeme nacionalnog budeњa u domovini. Nakon smjene Titovog vicediktatora Aleksandra Rankovića u srpnju 1966. osjeća se u domovini s od-

razom na dijasporu tračak nade u boljitet. Već u pramaljeće 17. ožujka 1976. godine budi se davno očekivano *Hrvatsko proljeće*, koje najavljuje *Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika*. Pokreće ju *Matica hrvatska* s *Društvom književnika Hrvatske* i podržavaju je skoro sve kulturne i znanstvene institucije, a žestoko joj se protive političke institucije s Titom i Bakarićem na čelu.

Smjena Rankovića (1966.) i *Deklaracija o Hrvatskom jeziku* (1967.) izazvale su mnoga kulturna i politička zbivanja. U Zadru se javlja 1966. godine skupina intelektualaca (Aras, Batinić, Čolak, Mihajlov, Vidović, Zenko...), koji pokreću časopis *Slobodni glas*. U Zagrebu se izdaje *Praxis* i iste 1966. počinje izlaziti *Encyclopaedia moderna* - časopis za sintezu znanosti umjetnosti i društvene prakse. U Sarajevu izlazi već dulje vremena *Nova et vetera* - revija za filozofska-teološke i srodne discipline.

Godine 1967. počinje u Zagrebu izlaziti *Marulić* - hrvatska književna revija, kršćanskom kulturom nadahnutih pisaca i suradnika. Slijedi ga *Veritas* i *Glas koncila*. U novoj 1968. godini pojavljuje se *Kaj* - časopis za kulturu i prosvjetu. Iste godine počinje izlaziti *Hrvatski književni list* - mjesečnik *Zajednice samostalnih pisaca TIN*, kojemu je kritička oštrica usmjerena na loše gospodarsko, političko, nacionalno i kulturno stanje u Jugoslaviji. *Matičnim* časopisima *Kolo*, *Dubrovnik...* pridružuje se *Kritika* - dvomjesečnik za kulturu, umjetnost i kulturno politička pitanja. Kasnije se pojavljuje i *Hrvatski tjednik* u izdanju MH.

U režimskom tisku, napose u tjedniku *VUS* i u *Studentskom listu* osjeća se dašak proljeća kao kad se zimski led počne otapati.

Štoviše, i pojedine struke u Hrvatskoj nastoje u svoje sadržaje unijeti klice hrvatstva ili probuditi uspavano, napušteno i zabranjeno hrvatstvo. *Matica hrvatska* izdaje ediciju *Pet stoljeća hrvatske književnosti*, Vjećeslav Holjevac *Hrvate izvan domovine*, Zvonimir Kulundić *Atentat na Stjepana Radića*, Miroslav Krleža *Zastave*; priprema se proslava 300. obljetnice *Hrvatskog sveučilišta* u Zagrebu, koja slijedi 1969. godine, a još prije toga slave hrvatski farmaceuti 650. obljetnicu ljekarne *Male braće* u Dubrovniku, osnovane 1377. godine. Uz tu obljetnicu, hrvatski farmaceuti traže da se novi farmaceutski zakonik *Farmakopeja* tiska hrvatskim jezikom za Hrvatsku. Liječnici također čiste medicinsku terminologiju od srbičama. Pravnici posežu za Mažuranićevim priručnikom o hrvatskim zakonskim izrazima...

Ovi i slični dogadjaji u domovini dobivaju svoj odraz u dijaspori. Pisatelj ovih redova, boravi 1966. službeno na Farmaceutskom kongresu u Madridu i tom prilikom uz znanstvene nastupe, govori i o hrvatskoj farmaciji uz navod najstarijih ljekarni u Europi, u Zadru i u Dubrovniku. Kroz to

Dragan Hazler
Kroatischer Kulturverein
ogranak Matice hrvatske
Basel

izlaganje *otkriva* ga i upoznaje voditeljica Hrvatskog radija u Madridu, prof. Nedjeljka Tijan-Luetić, koja je objavila hrvatski prijevod izlaganja i dodatne priloge od *Suradnika iz domovine*. Tom prigodom sam upoznao njenog supruga, prof. Pavu Tijana, jednog od tvoraca španjolske enciklopedije i Ujevićevog suradnika u *Hrvatskoj enciklopediji*. Također sam tada sreо i upoznao pukovnika hrvatske domovinske vojske Ivana Babića.

Sljedeće 1977. godine upoznajem u Bruggu dr. Juru Pe-tričevića i njegovog gosta prof. Vinka Nikolića te nešto kasnije i hrvatskog povjesničara opata, dr. Dominika Mandića, koji je sudjelovao na povijesnom simpoziju u Veneciji te navratio u Švicarsku. Od njega sam dobio *Rasprave i priloge iz starije hrvatske povijesti* te preporuku i blagoslov za *Hrvatsku kulturnu udrugu*. Kod prof. Nikolića preplatili su Hrvati iz Basela desetak primjeraka *Hrvatske revije* - kulturno-knjževnog tromjesečnika, s kojim sam surađivao kao *suradnik iz domovine i pisatelj iz domovine*. U ime Društva hrvatskih ljekarnika i liječnika objavila je *Hrvatska revija* 1, 1968. u rubrici *Dokumenti* moj prilog pod naslovom *U ljekarništvu u Hrvatskoj - samo hrvatski jezik*.

Po pitanju hrvatskog jezika slali su Hrvati iz Basela svoje priloge u *VUS* i druge novine.

Kroz ove i u uvodu navedene djelatnosti jačao je hrvatski duh i društvena djelatnost u Baselu, ali isto tako i svevrsne smetnje i kritike od strane jugosrpskog boljevizma na naslov *Hrvatske kulturne udruge i Hrvatskog zavičajnog kluba Croatia* u Baselu.

Kako je već naprijed rečeno, da bismo se tomu lakše branili i opravdavali svoj *separatizam* promijenili smo naziv HKU i HZK *Croatia* u *Kroatischer Kulturverein ogrank Matice hrvatske Basel* i istaknuli smo institucionalnost istraživačko-kulturne naravi i tek sekundarno društveno-zabavne sadržaje inspirirane zavičajnošću i vjerom katoličkom. I po ovom usmjerenu nije nas prestao napadati jugoslavensko-srpski boljevizam, ali *Matica hrvatska* u Zagrebu i mi smo odlično suradivali, mudro taktizirali i što nitko ne bi očekivao uspjelo nam je kao manjini ne samo ustrojiti hrvatsku instituciju - udrugu OMH-BS, nego i istjerati Jugoslavensko-komunistički klub iz Basela jer nas je zlostavljao i ometao u našim vjerskim obredima i kulturno-zavičajnim druženjima.

Istaknutije učinkovitosti OMH-BS tijekom proteklih 30 godina

Okupljaо je ljudе na hrvatsko druženje ispunjeno raznim kulturnim, vјerskim i nacionalnim sadržajima.

Istraživao je i studirao hrvatsku kulturnu i drugu baštinu sačuvanu u baselskim riznicama i objelodanio dio toga.

Tijekom 30 godina organizirao oko 500 predavanja i suorganizirao 5 povijesno znanstvenih skupova: *Crkveni sa-*

bori u Splitu; Baselski koncil i Hrvati; Andrija Jamometić - hrvatski intelektualac iz Nina; Pavao Skalić i njegovo djelovanje u Baselu; Glagoljica je staro hrvatsko pismo.

Suraduje trajno sa švicarskim i hrvatskim znanstvenim, kulturnim, vjerskim i političkim institucijama i istaknutim osobama.

Poslužio je kao uzor za osnivanje mnogih *Matičnih društava* u dijaspori.

Čuvalo je ime *Matrice hrvatske*, kad je ono u Zagrebu bilo zabranjeno.

Iz OMH-BS potekle su mnoge hrvatske inicijative za razne djelatnosti, za osnivanje *Matičnih* i nematičnih udruga, za humanitarne i druge aktivnosti u okviru *Ogranka* i drug-dje, kao na primjer:

- Knjižnica, čitaonica, arhiv i razne zbirke (1968).
- Tečajevi njemačkog jezika za početnike i napredne te prevodilaštvo (1968).
- Suosnivač HAŠK-a - *Hrvatski akademski športski klub* - Zagreb u Baselu (1968); inicijatori: Dolinar, Hazler, Krušlin.
- Inicijativa za podizanje *Spomenika svima Hrvatima palima kroz povijest za domovinu* (1969); inicijatori: Hazler, Jursović, Kontak.
- Inicijator i osnivač *Hrvatske zaklade za borbu protiv raka* u domovini (1970), zahvaljujući kojoj je *Porodiljska klinika* u Zagrebu dobila na dar iz diaspore Linearni akcelerator za liječenje genitalnog raka, 1973. godine. Ovoj humanitarnoj akciji, uz Hrvate u Europi, mnogo su pridonijeli Hrvati u Americi predvođeni inicijativom dr. Vladimira Škulja. U Baselu su inicijatori: Bogdan, Dolinar, Hazler.
- Suosnivač je *Saveza Matičnih društava* u Europi sa sjedištem u Frankfurtu (1971); inicijatori: Hazler, Janović, Salaj.
- Osnivač HŠK - *Hrvatski šahovski klub Basel* (1974); inicijator Stjepan Budak.
- Suradnja i članstvo u HNV; osnivač *Mjesnog odbora* HNV u Baselu (1975); inicijatori: Budak, Hazler, Miletić.
- Inicijator *Hrvatskog narodnog sveučilišta* kao krovne institucije svih hrvatskih škola u dijaspori (1976); Hazler.
- Inicijator i osnivač *Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u dijaspori* sa sjedištem u Baselu (1978); inicijatori: Dilberović, Hazler.
- Pridruženi član *Bleiburškog društva i Počasnog voda* (1978); inicijatori Dilberović, Hazler.
- Suosnivač zaklade HAZIUM - za njegu i promicanje hrvatske umjetnosti (1979).
- Podržavatelj HDZ u Zagrebu i članstvo od početka 1989. i osnivač prvog CH-HDZ ogranka u Baselu, 3. studenoga 1989; inicijatori: Budak, Hazler, Horvat, Krušlin, Kuzmić...
- Pomogao obnovu *Matrice hrvatske* u Zagrebu novčano s CHF 3.500.- (1989); Hazler.

Dragan Hazler
Kroatischer Kulturverein
ogranak *Matrice hrvatske*
Basel

Dragan Hazler
Kroatischer Kulturverein
ogranač Matica hrvatske
Basel

- Pomaže prilozima obnovu i uspostavu spomenika bana Josipa Jelačića u Zagrebu (1989).

- Suosnivač *Hrvatske karitativne udruge i Razreda za kumstva hrvatskoj djeci poginulih roditelja*, u sustavu HAZU/D u Baselu (1990).

- Humanitarna pomoć, udio od OMH-BS za stradalnike Hrvate u Domovinskom obrambenom ratu, u raznim novim robama, potrebnim lijekovima, sanitetskom materijalu, dječjoj hrani i novcu iznosi najmanje CHF 100.000.-

- Suosnivač JUKIBU - interkulturnalne knjižnice za djecu i mladež u Baselu (1992).

Izdavačka djelatnost Ogranka MH Basel od 1968-1998. godine

- 1) Trajno izdaje interno glasilo za članstvo pod sljedećim nazivima: a) *Hrvati i Švicarska* (6 brojeva 1968/1969); b) *Mjesečno izvješće* (1969-1972.) i nastavlja kao povremenik (*Izvješće OMH za članstvo*).
- 2) Izdano malotiražno za internu upotrebu i inače, sa svrhom obnavljanja starih i raritetnih djela, potrebnih suvremenih knjiga, koje se ne mogu nabaviti, tiskanica....

N a s l o v d j e l a :

t i r a ž :

Eugen Fischer: <i>Das Werk Untersuchungsausschusses... 1919-1930</i>	5
Konrad Eschner: <i>Das Testament des Kardinals Johannes de Ragusio</i>	100
<i>Testament Ivana Stojkovića</i> - rukopis (dozvolom Staatsarchiva Basel)	20
<i>Politisches H/I</i> , Andreas von Kain 1482, April 27 - Dezember 31	20
<i>Urkundenbuch der Stadt Basel VIII</i> , betr. Andreas Zamometic (Jamometić)	20
Joseph Schlecht: <i>Andrea Zamometic</i> , dio disertacije	20
<i>Erste kroatische, Slawonische und Dalmatinische Ausstellung</i> , Agram 1867	20
Radoslav Lopašić: <i>Bibač i Bibacka krajina</i>	20
Ivan Kukuljević: <i>Grad Slunj</i> (dio iz veće cjeline)	100
<i>Stara spomenice škole u Slunju</i> (spasio D. H. u Drugom svjetskom ratu)	100
Dragutin Hirc: <i>Lika i Plitvička jezera</i> (dozvolom Miroslava Hirca)	50
Zvonimir Kulundžić: <i>Atentat na Stjepana Radića</i> (dozvolom autora)	50
Mile Budak: <i>Dobrotvor Doktor Križanić</i>	50
Mile Budak: <i>Hajduk</i>	50
Ivo Šarinić: <i>Ideologija hrvatskog seljačkog pokreta</i>	20
Vladimir Radić: <i>Stjepan Radić - Atentat u Beogradu</i> (disertacija)	20
Franjo Rački: <i>Nutarnje stanje u Hrvatskoj prije XII. stoljeća</i>	50
<i>Hrvatske koračnice Domovinske vojske</i>	500
Božidar Širola: <i>Hrvatska pjesmarica</i> , Zagreb 1942. - pretisak	200
Ante Miletić (Dragan Hazler): <i>Hrvatska Hrvatima</i> , zbirka članaka i zapisa	200
Matija Vlačić Ilirik: <i>38 rukopisnih pisama</i> (dozvolom BUB)	10
Carl Patsch: <i>Schriften der Balkankomission</i> , Antiq.Abt. Zur Gesch.& Top.v.Narona	20
<i>Hrvatska revija</i> (rasprodana godišta radi kompletiranja - dozvolom izdavača V.N.)	62x2
Andrey Ressoulovich: <i>A Slaves Report to Tito</i> (o svome tamovanju u Zenici)	10
Razni letci za hrvatska nacionalna i druga prava (od 1971-1990.) primjeraka oko	200.000
Razni letci za hrvatska državotvorna prava i protiv srbske agresije (1990-1995.)	50.000

3) Objelodanili zajednički OMH-BS i (*Matičino*) *Kulturno društvo* Freiburg:

Participirajući u vlastitim obrtnim sredstvima i trudom Branko Dilberović i Dragan Hazler pokrenuli su kroz *Matičine udruge* u Baselu i Freiburgu izdati sva djela Mile Budaka pod naslovom *Sabrania djela Mile Budaka* u 26 svezaka u znak 100-obljetnice rođenja (1889-1989). U tom najvećem izdavačkom podhvatu hrvatske dijaspore svih vremena izdane su prve tri knjige u tiražu po 2000 primjeraka: *Kresina*, *Hajduk* i *Gospodin Tome*.

Stvaranje suverene države - Republike Hrvatske odustalo se od zamišljenog i započetog projekta u korist *Matrice hrvatske* u Zagrebu.

Taj troknjižni grozd - Kresojića soj Mile Budaka je većim dijelom rasprodan; oko 2000 primjeraka od sve tri knjige darovano je *Matici hrvatskoj* u Zagrebu (Darovnica od 2. siječnja 1991); 300 primjeraka *Kresine* poslano je u Kanadu, preuzeo gosp. Šimun Matija Bogdanić i po 50 primjeraka svake knjige darovano je Cetingradu, Rakovici i Slunju.

4) Od 1993. do sada i nadalje *Ogranak* MH Basel participira s HAZU/D Basel i Matičinim društvom u Freiburgu u izdavanju glasila *Domovina dijaspora*, koje izlazi u tiražu od 16.000 za Švicarsku i u 50.000 za Hrvate u Njemačkoj.

5) *Ogranak* MH Basel djeluje suradnički u skoro svima aktivnostima s *Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti za dijasporu* sa sjedištem u Baselu. Štoviše i veći dio od oko 150 članova je zajednički za obje hrvatske institucije.

Ogranak MH Basel surađuje s *Maticom hrvatskih iseljenika*, s *Ministarstvom povratka i useljeništva* i sa svim hrvatskim institucijama i udrugama, na svim poljima od interesa za Hrvatsku, a napose na pitanjima povratka i useljenja Hrvata iz dijaspore u Hrvatsku.

Dragan Hazler
Kroatischer Kulturverein
ogranak Matice hrvatske
Basel